



دیزاین: الحاج سیدہ عابد بیمان سویدن

ایستراتیژی کو خیرنیز مرکز او سعدی - سعید افغانی

Ketabton.com



۱۳۹۴

لیکنه اوټولوونه :

الحاج امین الدین « سعیدی - سعید افغانی »
د افغان استراتیژی کو خیرنیز مرکز او

د حق د لاری کلتوری ټولنی مدیر مسؤل - جرمنی

www.masjed.se

پښتو متلونه

بسم الله الرحمن الرحيم

څو لنډې خبرې :

اولسي ادب د اولسونو معنوي پانگه ده ، دغه په زړه پورې فکري ټولنيزه پانگه د زماني په اوږدو کې دټولنيز ژوند په خوره لمن کې دسترو ملي ارزښتونو په توگه تومنه اخلي .

انسان ټولنيز موجود دی دټولنيز ژوندله لوړو او ژورو ارزښتونو ډک بهير په ډاگه بڼې چې که انسان ټولنه جوړه وي همدا انساني ټولنه بيا پر خپل وار د انسان د شخصيت په جوړولو او لوړو ټاکلو کې ټاکلې برخه لري . دا اولسي ادب په تلپاتې بڼې کې متلونه ځانگړي ځای لري . متلونه هغه لنډې خو له معنی ډکې جملې دي چې هر يوه يې خاتمه وزن ، خوند او انسان جوړونکي او لوري ورکونکي ارزښت لري . متل دپير يو ژوند تجروبو پر بنسټ د فکر او پوهې حکمت بڼه ده . دغه لنډ خو په معنی کې پاخه او رسيدلی احکام د زماني په تيريدو کې نه يو اخی خپل خوند او رنگ نه بايلي او د ژوند پاتې نې خزان نه وهی بلکې پخيدو سره سم لا پسي پخيري ځکه دادخلکو له زړو رواټي هغه خبرې دي چې مخامخ دخلکو زړونه لاره باسي . دی څو متلونه ته وگوري .

نا پوه دومره بر بل نه کوی لکه پر ځان .

پردي کت تر نيمو شپو وي ،

په اور چې لو بيري نو سوزيري ،

تر څو رښتيا راځي درواغو به کلی وران کړي وي .

پردي خواره يا پور دی يا پيغور .

غره په غره نه ورځي خو سړی په سړی ورځي .

همداوس خپل په وينو او اوښکو لړلی هيواد خورورو هيوادوالوته وگوري همدا اوس ورته په سلگونونو پښتو متلونه هر يو دژوندانه لوی لوست دی . ولی دبد مرغی پدی تياره کنده کی ولويدو ؟ مگر همداوس نا پوهی ، دپردو په کت ناستی ، دروغواو له لور سر لوبو او ځانځانی ورکی ته ونه ليردولو ؟

ارواښاد بهاوالدين مجروح دځانځانی بنامار (اژدهای خودی) په منظوم اثر کې ددغه تور طاعون ريشی په فکري فلسفې بڼه را وڅيرلی دهغه وتلی اثر انساني حکمی پایله همدا وه چې « غره په غره نه ورځي خو انسان په انسان ورځي » دغه

انسانی حکم دپيری مال دی او پيری پيری په خپل قوت پایي ، نن چې افغان

اولس دنړيوالو او سيمه ييزولو بو لاس تړلی قربانی شو اوخپلو نا پوهيو ،

ځانځانیو او ځان وژونو په گوټ گوټ کې خورور کړ ، او ستري فکري ، هنري

اوادبی ملی پانگی يی يا د اور لمبو کی وسوی يا دبوسو په بيه د ليلام بازار

ته وړاندی شوی ، پدی اورکی خزانی ديره لږه برخه هم څوک راتولولی او خوندي

ساتلی شی دابه ددير لوی ارزښت لرونکی کار وی .

پښتو متلونه

د پښتو متلونه راټولول او داولسی ادب دیوی درنی برخی په توگه دهغو ژوندی ساتل له ملی فرهنگ او شتمی سره د ژوری مینی درلودلو معنی لری . داسمه ده چی پښتو متلونه پخوا څو څو ځله په لویو لویو توکونوکی راټول او چاپ شویدی خونن زمونږ زیات شمیر و ظنوال له داسی حالاتو سره مخامخ دی چی هغو لویو مجموعو ته یی لاس نه رسی همدا کوچنی درسونه هم لوی ارزښتونه دی . دامیر حبیب الله د امارت په دوره کی ارواښاد غلام محی الدین افغان د هغه وخت دملی خپرونی «سراج الاخبار» په گڼو کی دلومری ځل لپاره له پښتنی فولکلور څخه مشهور متلونه راټول او چاپ کړل دغه کار هغه وخت داولسی ادب دمینه والو ډیره ژوره تنده ماته کړه .

باور لرم چی د درانه ورور «امین الدین سعیدی» د پښتو متلونه دغه راټولو شوی کوچنی خوله ستر ارزښت ډکه مجموعه به لږ تر لږه د غربت او مهاجرت په دنیا کی د ډیر و مینه والو تنده ماته او د پښتنو اولسی ادب د متلونو ستر بن دغه بڼکی ځانگه به د ډیرو افغانی مهاجرو کورنیو دکورونو زینت شی . د افغانستان د ټولو ورونو اولو سونو دملی فرهنگ او دهیواد دادبی او هنری شتمنیو دخوندی ساتلو او ودی په هیله .

شاه محمد « حصین »
کلن - جرمنی ۱۹۹۶ کال

پښتو متلونه

پښتو متلونه

- اول سلام پسي کلام .
- اول خان پسي جهان.
- امانت ځمکه هم نه خيانتوي.
- انسان تر کاني کلک تر گل نازک دي .
- اوبه په ډانگ نه بيليري.
- اوبه چي تر سره شي څه يوه نيزه څه دوه نيزه .
- اوبه له سره خري دي .
- اوبه به تيري شي کاني پاتي کيري .
- اورته خپل او پردي يودي.
- اوسپنه پر اوسپنه ماتيري.
- اوسپنه چي څومره ټکول کيري هومره کلکيري.
- اوبن په بډه نه وهل کيري.
- اوبن ته ويل غاړه دي کړه ده ويل کوم ځای مي سم دي .
- اول زده کړه بيا کوژده کړه .
- انتظار له وژلو زيات دي.
- آسمان چي څومره غريزي هومره نه وريزي.
- اور ته راغلي دکور ميرمن شوي !
- اورته چي نږدي کيري خامخا سوزيږي .
- اصيل ته اشارت کم اصل ته کوتک .
- آزمويلى سرينه آزمويى .
- آسونه ئي نغول چنگښو هم پښي پورته ونيوي .
- اوبه خري ماهي نسي .
- اختر پت ميره ندي .
- ابي مړه تپه شکيدلى.
- باد چي پاسني وي باران يي گړندي وي .
- مار چي هر څومره خوار شي بيا هم څنگښي نه خوري .
- بښنه په لک حساب په کلک .
- بد بوټي بلا نه وهي .
- بد به دي په زړه لرم سلام به دي خوله .
- بد تربور په بده ورځ پکار يږي.
- بي ډوله مه گديږه .
- بلاوه وه خو برکت ئي نه و .
- بي گودره مه گديږه .
- بل ته چي گوته نيسي ځانته دري کوتي نيول کيري .
- بي عقل دومره پر بل نه کوي لکه په ځان .
- بيکاري هسي بلا ده هم ددين هم ددنيا ده .
- بد زوي نه زوي .
- بييره دشيطان کار دي.
- بد بوټي بلا نه وهي .

پښتو متلونه

- په دوه بېر يو پښی مه ږده .
 پوره ! ورک دی کړل دوه کوره .
 پر پچه وخت کشمیر یی ولید .
 پردی خواره یا پور دی یا پیغور .
 پردی کت تر نیمو شپو دی .
 پر بنو تلوار او پر بدی وتاعمل .
 پر می که مر می که .
 پښی هلته خی چی زړه خی .
 پلار گتلی زوی ته آسانه .
 پور چی خنډینی شی خورنی شی .
 پر پردی کور سل میلمانه هیخ دی .
 پخپله خر نه لری دبل به آس خاندی .
 په ډیرو روندو کی یو سترگی پا چا وی .
 په شرم هغه شرمیوی چی پری پو هیزی .
 په درنو دروند په سپکو سپک .
 په یو خپیره دوه مخونه خوږ یزی .
 په یو گل نه پسرلی کیزی .
 په یوه موزه کی دوی پښی نا خایزی .
 پشی خو به له اوږو جوړه کړو خو میو به څوک وکړی .
 په کور کی کلی نشی .
 پوردی وی په ورور دی وی .
 تر پردی گلالی زوی خپله بدرنگه لور بڼه ده .
 تر پراته زمزی گرځنده گیدره بڼه ده .
 تر څو چی رښتیا راخی درواغو به کلی وران کړی وی .
 توری به لا لا وهی مری به عبد الله وهی .
 تر تیاری برخی مه تیر یزی .
 ترکانی دبیزو کار نه ده .
 جامه چی دپور شی په ځان اور شی .
 چی جنگ سورشو میری تود شو .
 چی نه دی وه سیالی مه کور کړه مه کالی .
 خپل گور هر چاته تنگ ښکاری .
 خر به خندا نه پو هیزی .
 خپل عمل د لاری مل دی .
 خپله خوله دی هم کلا ده هم بلا .
 خپل گریوان دبل لاس ته مه ورکوه .
 څوک ځان غواری څوک جهان .
 څه چی په گتوه کی وی په څمخی کی را پورته کیزی .
 څه ژرنده پڅه څه غنم لاند .
 څو گری ږیره د چری لا یقه ده .
 چا به کلی نه پر یښود وی اس می دملک کره وتړی .
 چاره که دسرو ده هسی نه چی دخیگر دمنډو ده .
 چی اختر تیر شی نکریزی په دیوال وتپه .

پښتو متلونه

- چي باد نه وي ونی نه ښوری .
 چي بد کوی بد به مومی .
 چي بد گر ځی بد په پرځی .
 چي غواری په هغو واورى .
 چي او گره سړیوی میلمانه ډیریزى .
 چي زه او ته راځی نو څه دی دقاضى .
 چي باغ پوخ شی باغون کورشی .
 چي سړی زړیزى حرص زیاتیزى .
 چي ډب نه وي ادب نه وي .
 چي مورشی سورشی .
 چي دښمن په پاتو مری په زهرویی مه وژنه .
 ددرواغو مزل لنډ وي .
 دا وری نه شری گیرى .
 دلمدو ختو لږ اوبه حاجت وي .
 ډیری لاری لږ ولاری .
 دزور اوبه په ځلی خیزی .
 دمیر چي مرگ راشی وزرونه وکړی .
 دملک مخی او د قاطر شاته مه زه .
 دمرورو برخه تا لاوی .
 دحجرا غم به کورته راوړم دکور غم به چیرته یو سم .
 دسوال مری له ستونی نه تیریزى .
 دو هندوانی په یو لاس کی نه نیول کیږی .
 درانده له نیولو او د کانه له وهلو د خدی ساته .
 دوپک هغه هم سره ورک .
 دریاب په لوته نه خریزی .
 دزرو قدر په زرگر وي .
 دزړه زړه ته لار وی .
 دزمر کور پی هډو کو نه وی .
 د زورورو وهل او د کمزوری کنځل .
 دسپو له خواری گیډران پر بامو لوبی کوی .
 دسوال په اوبو ژرنده نه گرځی .
 دښار دروازی تړل کیږی دخلکو خولی نه .
 دظلم عمر لنډ وی .
 د غریب غاښ په حلوا کی وځی .
 دغریب ملا په آذان څوک روژه ناماتوی .
 دغنمو له پرکته اغزی هم اوبه کیږی .
 دکبر کاسه نسکوره ده .
 دگو نگی ځوی ژبه خپله مور بڼه پوهیږی .
 دگیډر تر نازه د زمری دارل بڼه دی .
 دلوگری لوته زړه نه کیږی لور په لوته تیروی .
 دتولو نیمه، نیمه د انا شوه یو نیمه .
 دنیا په امید خوړله کیږی .

پښتو متلونه

- دوږي سترگی په دستر خوان کی وی .
 دیوال نم زړوی خو انسان غم زړوی .
 دیوی سپړی لپاره ټول پو ستین مه سوزه .
 دراغجن د رواغ وایی او ریښتني یی قیاس کوی .
 دفقیر چی چیرته بڼه هلته شپه .
 دمچ جنگ به د پک په سر معلوم شی .
 دغه گز دغه میدان .
 دمیره یا ترب دی یا خرب .
 دریاب به لو بڼو نه وچیری .
 دخوارانو دیگ په صبر پخیری .
 دصبر خواړه خواړه وی .
 دقبر خاوری په قبر تمامیری .
 دمړی څخه شیطان بیزار دی .
 درواغ دایمان زوال دی .
 دبڼار وو څه له نرخه نه .
 دوست ته حال وایه دبڼمن ته لاپی کوه .
 دوست به دي وژړوی دبڼمن به دی وځندوی .
 دبره دخوارو په سر ولویری .
 دمی نځانه شوه کولای ویل ځمکه کږه ده .
 دم چی ډول وهی زور به یی لری .
 ربڼتیا ویل تر څه دی .
 رحم په لیوو ظلم په پسو .
 ژرنده که دپلار ده هم په وار ده .
 روغ صورت نیمه پاچاهی ده .
 مگر زه وایم چی روغ صورت جوړه پاچاهی ده .
 څوک چی روغ صورت ولری هر ورځ یی اختر دی .
 مگر زه وایم څوک چی روغ صورت ولرورځ یی اختر شپه یی پرات دی .
 زه گورم وتاته ته گوری وماته کار شو ترمیخ پاته .
 زهر به زهرو وزی .
 رانده یو ځل امسا ورکوی .
 سر که لاړ شی عادت نه ځی .
 سرکه غټ هم وی پټکی غواړی .
 سترگی له سترگو شرمیری .
 سل دی ومړه یو دی مه مړه .
 سپین والی دزړه بڼه دی نه دویښتو .
 مگر زه وایم سپین والی دویښتو بڼه دی نه دسترگو .
 سپی ډیر دځان لپاره غاڼی لږ دکور دپاره .
 سر خریلی بڼه ده نه میره شرلی .
 بڼه کوه له پاچا مه ویر پوه .
 شرم لکی نه لری .
 مگر زه وایم که چیری شرم لکی ولری نو اندازه به یی گرانه وی .
 عقل له کم عقلو زده کیږی .

پښتو متلونه

- عقل لعل گوهر دی نه په زور دی نه په زردی .
 غم له غمه نه شر میږی .
 غلبیل کوزی ته ویل چی سوری یی .
 غر که لور دی به سر یی لار ده .
 غله ته هر کانی سړی بڼکاری .
 غل په غره کی نه ځایږی .
 غله ته وایی غلا ه کوه دکور څیښتن ته وایی کور سا ته .
 غل غل پیژنی او مل مل .
 غوښی خانانو وخور ی پر هډوکویی سپی جنگ کوی .
 غوښی د هر چا خوښی دی خو پشو ایمان پری راوړی .
 غر به غره نه ورځی خو سړی په سړی ورځی .
 فیل که هر څو مره تږی شی په نس کی نی یو زنگون اوبه وی .
 که بڼه یم له یارانو سره یم .
 کیله ، کیله دخدای په هیله .
 کم عقل اول ننک کوی بیا جنگ کوی .
 کار چی بی استاده وی؛ خود به بی بنیاد وی .
 که او په زور لری ځمکه سور لری .
 که مشر مشر توب غواری کشر هم ددنیا دود غواری .
 کونډوه واره خاندی .
 کار اسان دی خو پیل یی گران دی .
 کوټ کوټ دلته کوی خو هگی هلته اچوی .
 کور کی دی جواری نشته له دماغه دی دپلو بوی راځی .
 کار گر کور مروی لت مور ژړوی .
 کبر جن دخدای دبنمن دی .
 که هر څوک هو بنیاری نادان پو بڼته .
 که نری ودانه ده په مری قیامت دی .
 که ډوډی ډبل ده نس خودی خپل دی .
 که سړی غرونه دی بڼخی یی ارمونه دی .
 کارغه دزرکی رفتار کاوه خپل یی هیر شو .
 کورن بار تر مزله نه رسی .
 کونډه دزوی په طعمه له میره ووته .
 کلال یی په کودی کی خوری .
 که شپه تیاره ده منی په شمار دی .
 گوره ، گوره یادوه خوله به دی خوږه شی .
 کیدری ته خپل پوست بلا دی .
 گاومینه دگل په بوی څه پو هیږی .
 گتی تر گتو لاندی دی .
 گنجی که داکتر وای نو لومړی به نی دخپل سر علاج کړی وای .
 له شنه آسمانه وریدل نه کیږی .
 له پور وری بل خوار نشته .
 له خوشی غږیدو پټه خوله بڼه ده .
 له پښی تښته نشته .

پښتو متلونه

- لوڅ له ابو نه ډارېږي .
 ليوه هغه ميړه وري چي له رمي جلا وي .
 لويه مري ستوني شكوي .
 لږ خوږه تل وڅوږه .
 له يوه لاسه ټك نه خيږي .
 له بشاره ووڅه خو له نرڅه مه وڅه .
 لنډه ژبه هري خواته گرځي .
 مه څه په هغه لار چي نه دي مور ځي او نه پلار .
 مرگ حق دي گور او كفن شك دي .
 مرگ نه په واړه دي نه په زاړه .
 مرگ ډيږو پرده ده .
 مساپري بده بلاده .
 اوزه وايم بي وطني ستره بلا ده .
 ملاخان هير كا او بل ته مسلي كا .
 ماما چي جيب ته لاس كوي د خوري طعمه ورته وي .
 مرغه دانه ويني لومه نه ويني .
 مور د وږي له حاله څه خبر دي .
 مه كوه په چا چي وبه شي په تا .
 مار د ځان له ډاره خولي اچوي .
 مري نه خاندې كه وخاندې كفن څير وي .
 مور كه ليوگي هم شي خپل ځوي نه خوري .
 مه داسي خوږ شه چي څوك دي وڅوږي .
 مه داسي تريخ شه چي ودي غورځوي .
 ماهي چي نيسي تر لكې يي نيسه .
 مار چيچلي له پري ډارېږي .
 ميړ ته چي خداي په قهر شي نو وزرونه وركوي .
 ميا كه رښتيا ميا وي خپلي وزې به ميږي كړي واي .
 مخ يي پټ كړه رنگ ئي ورك كړه .
 ميلمه وي دڅو شپونو چي پايي تر كلو .
 نرمه غاړه توره هم نه غو ځوي .
 نوم دلنگر دي كور دي ډگر .
 ورك شه هغه ورور چي له ډمانو اخلي پور .
 وركي خوله لويي خبري .
 وزه له ليوه نه تښتيدده د قصاب كره ننوته .
 وروري به كوو حساب تر مينځ .
 وزه چي ځملي خپل ځاي پاكوي .
 وږي پيشو د زمري سره چنكيږي .
 وږي ته چا ويل څلو رڅلور څو كيږي ويل ئي اته ډوډي .
 واده يم خو خبره نه يم چي په چا .
 وزه چي په بام وڅيږي نو ليوه ته ښكنځلي كوي .
 وچي خاوري په ديوال نه نښلي .
 وني چي ميوه نيسي ډېري په خوري .

پښتو متلونه

- هر څه چې خام وي پخيري انسان چې خام شو نه پخيري .
- هيڅوک نه وايي چې زما شرومبي تروى دى .
- بڼه وکړه په ابو کي يى واچوه .

Thank you for reading

Find more e-books and articles on Ketabton - your multilingual digital library.

www.ketabton.com

Ketabton - Pashto, Farsi, Arabic & English